

*In memoriam*  
Joan Bada i Elias



Joan Bada i Elias, professor titular d'Història Moderna jubilat, va traspasar el dia 20 de desembre de 2017. Nascut a Barcelona el 1937, va estudiar al Seminari de Barcelona fins a la seva ordenació sacerdotal el 1959. Prosseguí els seus estudis primer a la Universitat de Barcelona, on llegí la tesi de llicenciatura el 1964, i després a la Pontifícia Universitat Gregoriana de Roma, on va doctorar-se en Història de l'Església el 1968. El 1984 va doctorar-se en Geografia i Història a la Universitat de Barcelona. L'any 1970 va incorporar-se com a professor a la Universitat de Barcelona dins la secció que el 1975 va esdevenir el Departament d'Història Moderna, on es va fer càrrec, entre d'altres, de l'assignatura Història de les Esglésies Cristianes, que impartí fins a la seva jubilació civil. Va impulsar, amb els seus companys de departament, el Congrés d'Història Moderna de Catalunya des de la seva primera edició, el 1984. Anys més tard va ser un dels impulsors i organitzadors del Congrés d'Història de l'Església de Catalunya, que se celebrà a Solsona el 1993. Com a especialista en història eclesiàstica també va desenvolupar la seva tasca docent i acadèmica a la Facultat de Teologia de Catalunya, on va ser professor d'Història de l'Església Moderna i Contemporània, a més de degà i vicedegà.

Joan Bada va dedicar la seva recerca, principalment, a la història de l'Església catalana en el període modern. De les seves tesis doctorals, la

primera, a Roma, dirigida per Miquel Batllori i la segona, a Barcelona, per José Manuel Cuenca Toribio, va publicar dos estudis: *Situació religiosa de Barcelona en el segle XVI* (Balmes, 1970) i *L'Església de Barcelona en la crisi de l'Antic Règim, 1808-1833* (Herder, 1986). L'historiador havia començat la seva trajectòria investigadora estudiant l'impacte del Concili de Trento a la diòcesi barcelonina durant l'episcopat de Guillem Caçador (1561-1570) i, anys més tard, havia dirigit la seva línia de treball cap a la situació eclesial catalana en temps de la Il·lustració i en el període de transició cap a l'estat liberal. En aquest àmbit va mostrar un gran interès per les biografies de figures de l'episcopat català a les acaballes de l'època moderna i, en aquest sentit, destaca la seva participació en l'obra col·lectiva *Bisbes, Il·lustració i jansenisme a la Catalunya del segle XVIII* (Eumo, 2000), a més, és clar, del seu treball dedicat a Pau Sitjar, el bisbe de Barcelona (1808-1831) estudiat en la seva tesi doctoral del 1984.

Va dedicar també una atenció especial a oferir síntesis acurades per al gran públic, com el volum *Història del cristianisme a Catalunya* (Eumo i Pagès, 2005). Recerca i alta divulgació van ser una constant en la seva trajectòria, a més dels seus treballs sobre historiografia eclesiàstica catalana (com el capítol «Batllori i la història de l'Església del Concili de Trento al segle XIX», dins l'obra col·lectiva *Miquel Batllori, historiador humanista*, Fundació Caixa de Sabadell i Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, 1998, dedicat a Miquel Batllori, a qui considerava un dels seus mestres). Entre les seves síntesis convé també destacar *La Inquisició a Catalunya: segles XIII-XIX* (Barcanova, 1992), *Bartolomé de las Casas: context religiós i social* (Institut Superior de Ciències Religioses de Vic, 2000) i *Clericalismo y anticlericalismo* (Biblioteca de Autores Cristianos, 2002). Va formar part del consell de redacció de *Pedralbes. Revista d'Història Moderna*, de la qual en va ser secretari, i d'altres publicacions com ara *Afers* o *Analecta Sacra Tarraconensia*, de la qual va ser cap de redacció. També va ser membre del consell assessor de la col·lecció Clàssics del Cristianisme, de l'editorial Proa, i autor, dins la mateixa col·lecció, dels estudis introductoris de les obres de John Wycliffe, Huldrich Zwingli, Girolamo Savonarola, Thomas More i Jacques Bossuet. El professor Bada, com a historiador i home d'Església, també va dirigir la seva mirada analítica cap als temps contemporanis: va publicar

monografies sobre la situació eclesial catalana al segle xx (*Societat i Església a Catalunya: cent anys entre constitucions i dictadures*, Facultat de Teologia de Catalunya, 2011), va participar en obres col·lectives com *Reflexions entorn del fet religiós* (L'Àlber, 2007) i va oferir conferències, més endavant publicades, sobre les seves inquietuds («El paper de l'Església a l'actual Amèrica Llatina», *Dovella*, núm. 34, 1990, o *Reptes de la teologia en el tombant del mil·lenni*, Institut Superior de Ciències Religioses de Vic, 1999).

Joan Bada, com a prevere compromès amb l'Església i amb Catalunya, va concebre la història com a part de la seva vocació i servei a la societat.